

Filozofsko-teološki institut DI
Studij filozofije i teologije
ponedjeljkom i srijedom u 8:15

Proroštvo i apokaliptika

prorok – נביא *nabî'* [navi]

proroci – נביאים *n^ebî'im* = središnji dio HB

proročica – נביאה *n^ebî'â*

Sveto pismo;

B. Lujić, *Starozavjetni proroci*

Znak raspoznavanja

- 1. נביא *nabi* – “titula”, ID
- 2. ראה *ro'ê* – onaj koji gleda, usp. Post 1
  - Npr. Samuel (1 Sam 9,19):
  - “...sve ću ti kazati što ti je na srcu”
- 3. חזן *hozê* –koji ima viđenje
  - Npr. Gâd (2 Sam 24,11)
  - Davidov “vidjelac”
  - חזן *hazâ* vidjeti u Am 1,1
  - “riječi... koje je motrio”
- προφήτης ⇔ ψευδοπροφήτης (LXX)
- “pisani”/“pisamski” proroci i oni drugi

“Formule”

- **1. Proročka formula** (o dolasku Riječi) npr. Jon **1,1**:
  - “i dođe (mu) riječ Gospodnja”
  - ... יהוה אל דבר ויהי דבר *vaj^ehî d^ebar* 'Adonaj 'el...
    - “Riječ Jahvina dođe Joni...”
- **2. Glasnička formula:**
  - “Gospodin ovako govori”
  - יהוה אמר כה *kô 'amar* 'Adonaj npr. Iz **43,1**
    - “Ovako govori Jahve... Ne boj se, ti si moj!”
- **3. Riječ Gospodnja:** יהוה נאם *n^eum* 'Adonaj npr. Jr 31,31
  - “Evo dolaze dani – riječ je Jahvina – sklopit ću novi savez...”

Proroci i proročice

□ Petoknjižje:

- Abraham, Mirjam, Mojsije

□ Povijesne knjige: npr.

- Debora (Suci)
- Natan, Gâd, Ahija (Sam)
- Ilija i Elizej, Mihej ben Jimla, Hulda (Kr)

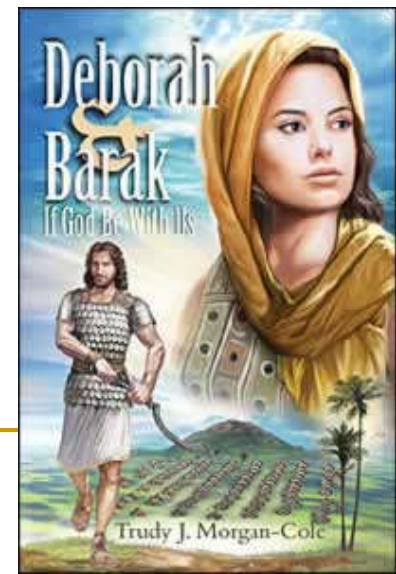
■ Proroci – pisci:

□ Veliki:

□ Iz, Jr, Ez + Dn (LXX),

- Ez: lažne proročice

□ i Mali (Zbirka XII: od Hoš do Mal)

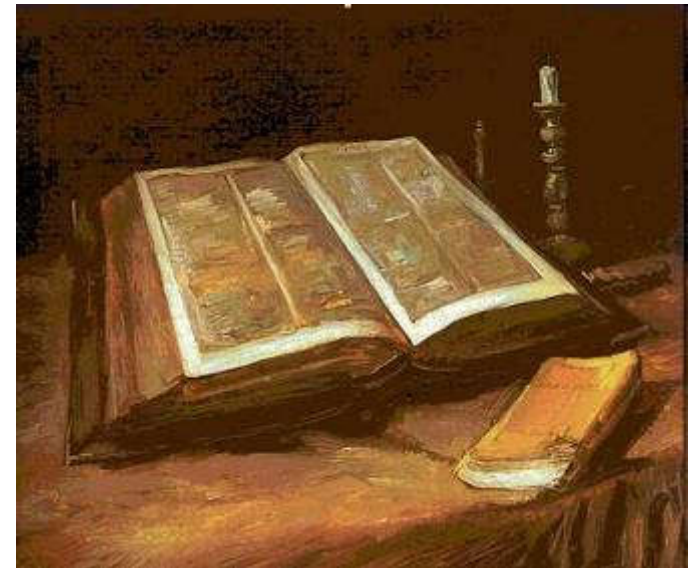
Razvoj kanona

- κανών– mjera
- Hebrejska Biblija: “*proto-kanon*”
- תורה – *Tôrâ* = Zakon (Pouka)
- נביאים – *Nebi’îm* = **Proroci**
- כתובים – *Keṯubîm* = Spisi
  - Od stvaranja (Post 1) do novog stvaranja (npr. Iz 66) tj. posljednjih vremena (npr. Dn 12)
- Septuaginta, LXX =“deutero-kanon”
  - Nakon Aleksandra Velikoga, za vjernike
  - doprinos LXX – jezik, raspored, knjige: Proroci na kraj
  - + 7 knjiga: Tob, Jdt, 1 i 2 Mak, Mudr, Sir, **Baruh**
  - + dodaci u Dn, Est

U svetoj predaji

- Proročke knjige
- 2. dio od נביאים *n^ebi'îm*
  - + Dn iz כתובים *k^etubîm*
  - + Bar (+ dijelovi Dn) – LXX
- Veliki: Iz, Jer, Ez, Dn
- i “mali” proroci:
- po opsegu spisa
- Knjiga dvanaestorice proroka
  - 12 spisa – jedna knjiga (?)
  - četvrti “veliki” prorok u HB

Apokaliptika

- Proroštvo *po sadržaju*
- O posljednjim vremenima (“onaj dan”, “ono vrijeme”)
- Božji sud i vječnost
- Elementi iz stvaranja
  - Posljednja vremena = prvo vrijeme
- Potreban tumač
- Proroštvo – tajno
  - “apokaliptička istovremenost”

Prvi prorok (Post 20,7)

- Tko govori u Post 20,7 (usp. v6)?
- Bog – noćni pohod *stranom* kralju 20,1-7
  - Kome Bog govori (usp. 20,3)?
- Abimelek Gerarski
  - Abraham – prorok i *narodima*
  - Kakav je čovjek (v11)?
- predrasuda i strah (v11)
  - Za život
  - Zanijekao ženu

Na djelu

- Prva proročka zadaća?
(Post 20,7.17)
  - “molit će” – najava (v7)
  - Moli (v17) izvršenje
– zagovornik
    - Zagovorna molitva
    - Uspješno? (v17)
  - Bog liječi (v17) – bitna molitva
    - v3.7[2x] מוֹת (*môt* umrijeti) ⇔ v7 חַיָּה (*ḥajâ* živjeti)
v4.11 הָרַג (*harag* usmrtiti) ⇔ v17 יָלַד (*jalad* rađati)
-

Uzor-prorok Mojsije

- Prorok u Pnz **18,15**?
- נביא *nabî* “kao što sam ja” (15)
  - Vjerodostojna oporuka usp. **v18**:
  - “kao što si ti” – “ja ću podići proroka”
- Posrednik *Saveza* (**18,16** usp. Izl 20,19)
  - prenosi “im” Božje riječi (v18)
  - Definicija proroka u Pnz **18,18b**:
- “Dat ću riječi svoje u njegova usta...”
  - Prva dužnost proroka – primiti riječ
  - Govori što Bog zapovijeda (v18)
- Bog ga *podigne* (קום), jedan od braće (v15)
  - Mojsije jedinstven (**34,10**):
- “licem u lice”, poslan od Boga שלח *šalah* (11)

- *Uloga u Hoš 12,14:*
- Vodi i čuva
  - *Tko je za Petra obećani prorok u Dj 3,13.22?*
  - Isus